

ШУКАЄМО ПРАЦІВНИКА

Я загубився поміж затінених книжкових стелажів і ледь не впав із драбини. Завис якраз посередині. Підлога книгарні, наче поверхня планети, яку я нещодавно покинув, видніє десь далеко внизу. Угорі нависають верхівки полиць, огорнуті непроглядною темрявою, — вони тісно напхані книжками й не пропускають світла. І повітря тут немовби якесь розріджене. Здається, я навіть розгледів кажана.

Рятуючи своє дороге цінне життя, я тримаюсь однією рукою за щабель драбини, а другою щосили вхопився за край полиці, аж пальці побіліли. Провожу поглядом уздовж полиці, доки не бачу знайому назву на корінці — ось вона. Книжка, яку я шукаю.

Але повернімося до попередніх подій.

Звуть мене Клей Дженнон, і в моєму житті були такі часи, коли я майже не торкався паперу.

Я вмощувався за кухонним столом разом із ноутбуком і брався переглядати сайти з вакансіями. Аж раптом у браузері починала блимати яка-небудь вкладка, я миттю на неї відволікався і переходив за посиланням. Так я опинявся на довжелезній статті про генетично модифікований виноград. Стаття зазвичай виявлялась аж надто довгою, тож я відкладав її на потім і додавав у обране. Потім переходив за іншим посиланням на чию-небудь

рецензію на книжку. Знову додавав її в закладки й завантажував перший розділ книжки — третьої частини із серії романів про вампірську поліцію. А тоді, уже й не згадуючи про пошук роботи, ішов до вітальні, ставив ноутбук собі на живіт і цілісний день читав. Вільного часу мені не бракувало.

Я втратив роботу унаслідок масового скорочення в мережах швидкого харчування, що накрило Америку на початку XXI століття і залишило по собі збанкрутілі фастфуди та розорені суши-імперії.

Працював я в головному офісі «Нового бейгла». Він був не в Нью-Йорку чи якомусь іншому «бейгловому» місті, а тут, у Сан-Франциско. Компанія була маленькою і новенькою. Її заснували двоє колишніх працівників *Google*, які розробили спеціальну програму для створення й випікання бездоганних бейглів — із гладенькою хрусткою скоринкою, м'яким і пухким тістом усередині, та ще й ідеальною круглою формою. То була моя перша робота після закінчення коледжу мистецтв, і я отримав посаду дизайнера. Я працював у відділі маркетингу, розробляв матеріали для реклами й промоції тих смаковитих кружалець: меню, купони, діаграми, усілякі плакати для вітрин, а якимось навіть прикрасив цілісний прилавок для виставки хлібобулочних виробів.

Роботи було чимало. Спершу один із колишніх гуглівців попросив мене взятися за новий дизайн логотипа компанії. В оригіналі то були великі веселкові літери, абияк розкидані в колі на блідо-коричневому тлі. Імовірно, його створили в *MS Paint*. Я переробив лого, використавши новий шрифт із зарубками, що, як мені здалося, нагадував обриси єврейського письма. Такий логотип додав «Новому бейглу» трохи солідності, а мені приніс

відзнаку місцевого відділення Американського інституту графічного мистецтва. Пізніше, коли я випадково бовкнув іншому колишньому гуглівцю, що трохи знаюся на програмуванні (начебто), мені одразу ж доручили роботу із сайтом. Отак я поміняв і його дизайн, навіть випросив трохи грошей на рекламу, аби потенційні клієнти могли знайти компанію в пошуковикі за запитами «бейгл», «сніданок» і «топология». Я також був голосом «Нового бейгла» у твіттері, ще й залучив кількост підписників різноманітними цікавинками про сніданок та купонами.

Усе це, звісно ж, не назвеш новим етапом еволюції, але так я чогось навчався. Удосконалював свої вміння. А тоді економіка обвалилась і виявилось, що в період рецесії людям кортить старих добрих, подекуди підгорілих кривобоких бубликів, а не гладеньких та бездоганно круглих, як літальні тарілки, нехай навіть щедро посипаних ретельно змеленою кам'яною сіллю.

Колішні гуглівці були звиклі до успіху й аж ніяк не збирались так легко поступатися. Вони швиденько поміняли концепцію і стали називатися «Староєрусалимською бейгловою компанією», облишили свій алгоритм і взялися випікати підгорілі бублики далеко не бездоганної форми. Вони попросили мене переробити сайт із оформленням під старовину, і це завдання важким тягарем лягло мені на серце й не принесло жодної дизайнерської нагороди. Рекламний бюджет скоротився, а тоді й зовсім щез. Роботи ставало все менше й менше. Я більше не вчився й нічого не вдосконалював.

Урешті колишні гуглівці не витримали лихої долі й подалися до Коста-Рики. Печі охололи, сайт потьмянів. Я не отримав жодної грошової компенсації, зате мені лишилися робочий ноутбук та обліковий запис у твіттері.

Отож, пропрацювавши менш ніж рік, я став безробітним. Як потім з'ясувалось, економічний спад вплинув не тільки на фастфуди. Люди переселялися в готелі та наметові містечка. Ураз економіка раптом стала грою в стільці, і я думав лише про одне — устигнути зайняти хоч якесь місце.

Проте, з огляду на конкуренцію, мої шанси були геть невтішними. Мої друзі, теж дизайнери, уже встигли розробити всесвітньовідомі сайти чи передові інтерфейси для пристроїв із сенсорними екранами, а не якісь там логотипи для новоспеченої бейглової компанії. Дехто з моїх друзів працював в *Apple*. Мій найліпший друг, Ніл, керував власною компанією.

Ще б один рік у «Новому бейблі», і я теж міг би щось показати, та мені забракло часу створити пристойне портфоліо чи бодай щось ґрунтовно освоїти. Серед моїх досягнень були дипломна робота про книгодрукування у Швейцарії в 1957—1983 роках і сайт у три сторінки.

Та я не облишав надії знайти роботу. Утім, моїх критеріїв ставало все менше. Спочатку я планував працювати лише в тій компанії, мета якої буде мені близькою. Тоді подумав, що вистачить бодай можливості навчитися чогось нового. Потому вирішив: що-небудь, аби тільки не якесь неподобство. А тепер узявся з'ясовувати, чим для мене є оте «неподобство».

Саме папір мене й урятував. Як виявилось, я міг зосередитись на пошуку роботи лише тоді, коли тримався далі від інтернету, отож я роздруковував цілу купу вакансій, закидав свій телефон у шухляду й ішов на прогулянку. Оголошення, де вимагали багато досвіду, я одразу м'яв і жбурляв у зелені смітники, що траплялися на шляху. Зазвичай, коли я вже втомлювався й сідав

у автобус додому, у задній кишені лишалося дві-три потенційні вакансії.

Таким от чином я й натрапив на свою нову роботу, хоча й не зовсім так, як того сподівався.

Сан-Франциско — непогане місто для прогулянок, якщо, звісно, маєте міцні ноги. Це такий собі квадратний клапоть землі, укритий крутими пагорбами і з трьох боків оточений водою, тож куди не глянь — усюди неймовірні краєвиди. Отак спокійнісінько крокуєш собі вулицею зі стосиком роздруків, поринувши у власні думки, аж раптом земля під ногами обривається, а попереду видно бухту, до якої тягнуться будинки, що виблискують помаранчевими й рожевими вогнями. Такого архітектурного стилю, як у Сан-Франциско, вам більше ніде не зустріти, і навіть якщо проживете тут усе своє життя, вам ніколи не вдасться цілковито звикнути до всіх його дивовиж: високі вузькі будівлі з вікнами, схожими на очі й зуби, усі ті завитки, як на весільному торті. А позаду них маячіє, якщо дивитись у правильному напрямку, поржавіла примара мосту Золота Брама.

Я рушив до одного з тих дивовижних краєвидів, подолав круті східці, пройшов узбережжям і довшою дорогою повертався додому. Я проходив шерехи старих причалів, обминаючи бурхливе вариво Рибальської пристані, і споглядав, як рибні ресторани змінюються навігаційно-інженерними фірмами, а ті зі свого боку поступаються місцем новоствореним інтернет-компаніям. Урешті-решт, коли мій шлунок буркнув, нагадуючи, що вже час обідати, я повернув назад, у напрямку міста.

Я прогулювався вулицями Сан-Франциско й постійно заглядав у вітрини — раптом десь вивісили оголошення про пошук працівників. Але ж так зазвичай ніхто не шукає

роботу, правда? Мабуть, мені варто було би бути обачнішим — справжні роботодавці користуються крейглістом¹.

Що й казати, оголошення на вітрині цілодобової книгарні аж ніяк не назвеш чимось від справжнього роботодавця:

ШУКАЄМО ПРАЦІВНИКА

Нічна зміна

Особливі вимоги

Хороша зарплатня

Так от, я був упевнений, що «цілодобова книгарня» — евфемізм для чогось геть іншого. Я ж був на Бродвеї, у тій частині міста, яка рясніє евфемізмами. У пошуках роботи забрів далеко від дому; біля книгарні був заклад під назвою «Дупці» — біля входу висіла вивіска, на якій схрещувались, а потім розходились неонові ніжки.

Я штовхнув скляні двері книгарні. Десь угорі радісно тельнькнув дзвоник, і я повільно переступив через поріг. Тієї миті я ще не знав, яку важливу межу тільки-но перетнув.

Усередині було ось що. Уявіть собі форму й розмір пересічної книгарні, лишень перевернутої на один бік. Приміщення було неймовірно вузьким і запаморочливо високим, угору пнулися численні книжкові стелажі — три поверхи книг, а то й більше. Я задер голову (і чому ті книгарні постійно примушують нас задирати голову чи вивертати шию?), та верхівки книжкових стелажів губились у тіні, ніби натякаючи, що їх не перелічити.

¹ Сайт електронних оголошень, досить популярний серед американців. Назва походить від імені засновника Крейга Ньюмарка. (Тут і далі прим. пер.)

Стелажі тісно тулились один до одного, і в мене закралося відчуття, ніби я стою на краю густого лісу — не того привітного каліфорнійського лісу, а трансильванського, що кишить вовками, відьмами й усілякими розбійниками з кинджалами напоготові. Вони чигають на мене за межею місячного світла. До стелажів прилягали кілька драбин, що совались у різні боки. Зазвичай вони мають привабливий вигляд, але тут, сягаючи мороку, здавалися якимись лиховісними. Так і шепотіли про різні напасті в тій пільмі.

Отож я вирішив триматися передньої частини книгарні, куди ще потрапляли промені яскравого полуденного сонця, відлякуючи ймовірних вовків. Стіна обабіч дверей була скляною: товсті прозорі панелі, уставлені в чорні ковані рами, на яких півколом виведено високі золоті літери (задом наперед):

ЦІЛОДОВОБА КНИГАРНЯ МІСТЕЦА ПЕНУМБРА

Під літерами, під склепінням півкола, був якийсь символ — дві долоні, зовсім пласкі, ніби виростали з розкритої книги.

Хто ж такий отой містер Пенумбра?

— Вітаю, — з лісу стелажів почувся тихий голос. Тоді вигулькнув чоловік — високий і худий, як одна із драбин, одягнений у світло-сіру сорочку та блакитний кардиган. Він ступав похитуючись і спирався рукою на книжкові полиці. Він вибрався із затінку, і я помітив, що колір кардигана пасує до його очей, які теж блакитні й ховаються в павутинні зморшок. Він був дуже старий.

Чоловік кивнув і легенько махнув рукою.

— Що ви шукаєте серед цих полиць?